

Komentář

Zahraniční obchod zaznamenal v roce 2009 v porovnání s rokem 2008 značný pokles. Vlivem meziročního snížení vývozu o 13,8 % a dovozu o 17,7 % klesl obrat zahraničního obchodu o 15,8 % (769,5 mld. Kč). Na jeho meziročním snížení se podílel propad vývozu 44,5 % a dovozu 55,5 %. Bilance zahraničního obchodu skončila přebytkem 152,0 mld. Kč, který byl meziročně o 84,8 mld. Kč větší.

Na výsledky zahraničního obchodu podle Standardní klasifikace produkce měl podstatný vliv vývoz a dovoz výrobků zpracovatelského průmyslu (SKP 15 až 36). V roce 2009 proti roku 2008 klesl vývoz a dovoz výrobků zpracovatelského průmyslu o 14,7 % (350,0 mld. Kč) a o 16,7 % (357,9 mld. Kč). Postavení těchto výrobků na celkovém vývozu oslabilo z 96,1 % v roce 2008 na 95,1 % v roce 2009 a na celkovém dovozu ve stejném období posílilo z 88,9 % na 90,0 %. V důsledku značného oslabení Kč k EUR a zejména k USD zaznamenal vývoz i dovoz výrobků zpracovatelského průmyslu vyjádřený v těchto měnách výraznější meziroční pokles oproti snížení v Kč. V přepočtu na EUR klesl vývoz o 19,5 % a dovoz o 21,4 % a v přepočtu na USD byl nižší vývoz o 23,8 % a dovoz o 25,4 %.

Ve vývozu výrobků zpracovatelského průmyslu byla i v roce 2009 největší položkou motorová vozidla, přívěsy a návěsy, která si i přes meziroční pokles vývozu o 6,0 % (24,4 mld. Kč) svoji pozici ve vývozu výrobků zpracovatelského průmyslu posílila ze 17,2 % v roce 2008 na 19,0 % v roce 2009. K dalším významnějším položkám ve vývozu výrobků zpracovatelského průmyslu patřily stroje a zařízení j.n. (11,6 %), kancelářské stroje a počítače (7,9 %), elektrické stroje a zařízení j.n. (7,8 %), rádiová, televizní a spojová zařízení a přístroje (7,8 %), chemické látky, přípravky, výrobky a chemická vlákna (6,6 %), kovové konstrukce a kovodělné výrobky (5,8 %), základní kovy a hutní výrobky (5,2 %) a pryžové a plastové výrobky (5,1 %). Také tyto položky zaznamenaly meziroční snížení vývozu a převážně (s výjimkou kancelářských strojů a počítačů, chemických látek, přípravků, výrobků a chemických vláken a pryžových a plastových výrobků) i pokles podílu na celkovém vývozu výrobků zpracovatelského průmyslu.

V dovozu výrobků zpracovatelského průmyslu nejsilnější pozici (11,9 % proti 11,2 % v roce 2008) zaujaly, i přes meziročně nižší dovoz o 11,8 %, chemické látky, přípravky, výrobky a chemická vlákna. Dalšími položkami dovozu výrobků zpracovatelského průmyslu s významnějším podílem byly motorová vozidla přívěsy a návěsy (10,5 %), rádiová, televizní a spojová zařízení a přístroje (9,9 %), stroje a zařízení j.n. (9,5 %), kancelářské stroje a počítače (8,2 %), základní kovy a hutní výrobky (7,5 %), elektrické stroje a zařízení j.n. (6,6 %), potravinářské výrobky a nápoje (5,7 %) a pryžové a plastové výrobky (5,6 %). Kromě výrobků zpracovatelského průmyslu měly z ostatních položek SKP v celkovém dovozu důležitý podíl (6,1 % proti 7,3 % v roce 2008) ropa a zemní plyn (SKP 11). Vyjma chemických látek, přípravků, výrobků a chemických vláken, potravinářských výrobků a nápojů, pryžových a plastových výrobků, kancelářských strojů a počítačů a rádiových, televizních a spojových zařízení a přístrojů vykazaly ostatní komodity meziroční pokles podílu na celkovém dovozu výrobků zpracovatelského průmyslu.

Kladné saldo zahraničního obchodu s výrobky zpracovatelského průmyslu, které dosáhlo 246,1 mld. Kč, bylo meziročně o 7,9 mld. Kč vyšší. Meziroční navýšení přebytku zahraničního obchodu bylo zřejmé pouze u motorových vozidel, přívěsů a návěsů, a to o 17,3 mld. Kč. Kladné saldo meziročně kleslo u elektrických strojů a zařízení o 13,5 mld. Kč, kancelářských strojů a výpočetní techniky o 12,2 mld. Kč, kovových konstrukcí a kovodělných výrobků o 12,7 mld. Kč; u strojů a zařízení j.n. zůstal přebytek na úrovni roku 2008 (66,5 mld. Kč). Z výrobků zpracovatelského průmyslu zaznamenaly největší schodek (78,4 mld. Kč), meziročně ale nižší o 16,9 mld. Kč, chemické látky, přípravky, výrobky a chemická vlákna, dále pak základní kovy a hutní výrobky (27,9 mld. Kč), u nichž záporné saldo meziročně kleslo o 27,7 mld. Kč. Třetí položkou s vysokým deficitem (31,0 mld. Kč), který se meziročně prohloubil o 6,8 mld. Kč, byly potravinářské výrobky a nápoje. Z položek mimo výrobků zpracovatelského průmyslu zaznamenal vysoký schodek (112,4 mld. Kč) zahraniční obchod s ropou a zemním plynem, který byl ale meziročně o 54,8 mld. Kč nižší.

Největší část zahraničního obchodu s výrobky zpracovatelského průmyslu byla v roce 2009 stejně jako v roce 2008 realizována se státy EU. Z celkového vývozu výrobků zpracovatelského průmyslu připadlo v roce 2009 na jejich vývoz do států EU 84,1 % (84,7 % v roce 2008) a z celkového dovozu těchto výrobků představoval jejich dovoz ze států EU 71,0 % (72,7 % v roce 2008). Vývoz výrobků zpracovatelského průmyslu do států EU meziročně klesl o 15,4 %, dovoz těchto výrobků ze států EU byl meziročně nižší o 18,6 %. Nejvýznamnější položkou vývozu výrobků zpracovatelského průmyslu do států EU byla motorová vozidla, přívěsy a návěsy (20,1 %), stroje a zařízení j.n. (10,5 %), rádiová, televizní a spojová zařízení a přístroje (8,4 %) a kancelářské stroje a výpočetní technika (8,0 %); hlavními dovozními položkami ze států EU byly chemické látky, přípravky, výrobky a chemická vlákna (13,3 %), motorová vozidla, přívěsy a návěsy (13,0 %), stroje a zařízení j.n. (10,5 %) a základní kovy a hutní výrobky (9,1 %). Bilance zahraničního obchodu s výrobky zpracovatelského průmyslu v relaci ke státům EU, která pozitivně ovlivnila kladné saldo celkového zahraničního obchodu, skončila v roce 2009 přebytkem 439,2 mld. Kč ve srovnání s 459,6 mld. Kč v roce 2008.

Ostatní teritoriální uskupení měla výrazně nižší podíl na zahraničním obchodu s výrobky zpracovatelského průmyslu. Např. rozvojové ekonomiky a evropské tranzitivní ekonomiky a SNS se podílely v roce 2009 na celkovém vývozu výrobků zpracovatelského průmyslu 4,5 % a 4,5 % a na celkovém dovozu těchto výrobků 7,1 % a 1,4 %. V dovozu z evropských tranzitivních ekonomik a SNS měla nejvýznamnější pozici s podílem 75,3 % na celkovém dovozu z těchto států ropa a zemní plyn. Bilance zahraničního obchodu s výrobky zpracovatelského průmyslu ve vztahu k rozvojovým ekonomikám skončila v roce 2009 schodkem 35,6 mld. Kč proti 51,3 mld. Kč v roce 2008 a k evropským tranzitivním ekonomikám a SNS zaznamenala přebytek 67,1 mld. Kč v porovnání s 87,5 mld. Kč v roce 2008.